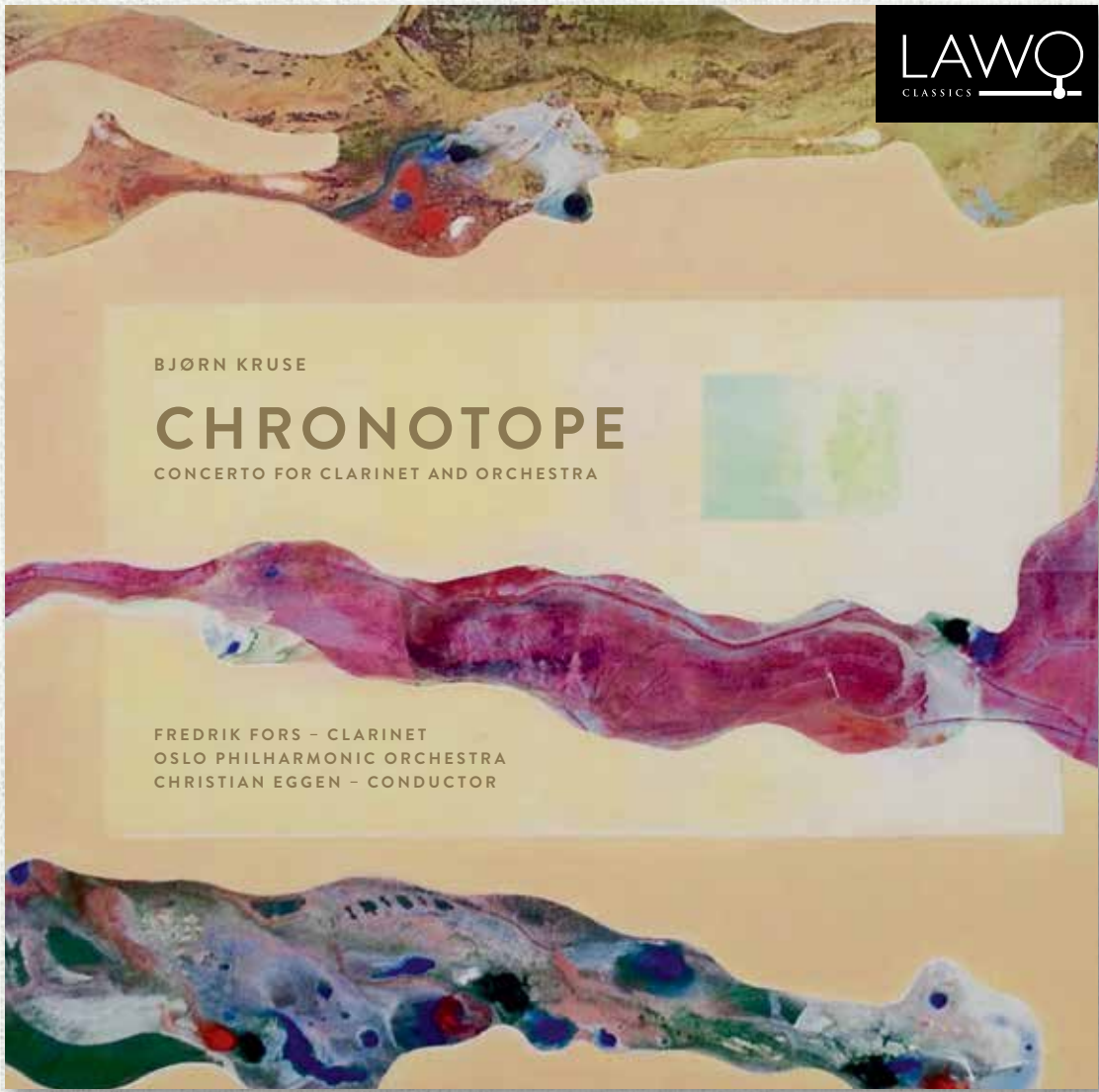

LAWO
CLASSICS

BJØRN KRUSE

CHRONOTOPE

CONCERTO FOR CLARINET AND ORCHESTRA

FREDRIK FORS – CLARINET
OSLO PHILHARMONIC ORCHESTRA
CHRISTIAN EGGEN – CONDUCTOR

BJØRN KRUSE OM CHRONOTOPE

Tittelen *Chronotope* er et begrep som den russiske språkfilosofen Mikhail Bakhtin (1895-1975) benyttet for å betegne hvordan forestillinger om tid og rom (*chronos* og *topos*) oppstår i språk og oppleves i samtale. Jeg synes begrepet også kan anvendes på musikk og musikalsk opplevelse, hvor minnet om noe som umiddelbart var, og forventningen om noe som umiddelbart kommer, fyller og beriker det lyttende øyeblikket. Musikk skaper sin egen kronotopid den fremføres. Nu'et er en kronotop, et opplevelseshorison fylt og farget av fortid, nåtid og fremtid.

Verket er tilegnet min kone, musikkterapeut og forsker Karette Stensæth. Hun skrev om Bakhtin i sin doktoravhandling *Musical Answerability* (2008), hvor Bakhtins dialogiske modell skaper forståelse for deltagelsen i den levende musikalske tilstedeværelsen, den som rommer alt det som den enkelte part bærer med seg inn i dialogen av tidligere erfaringer, forventninger om fremtid og tilstedeværelse i det musikalske nå.

Samarbeidet mellom solisten Fredrik Fors, dirigenten Christian Eggen og Oslo Filharmoniske Orkester (OFO) sørger på optimal måte for å få frem verkets konseptuelle intensjon og musikalske karakter. Fredrik oppfyller alt jeg kunne ønske meg av en solist. Han har en blendende teknikk og en vakker, lyrisk klang, og forener begge disse egenskapene i et sterkt og intenst uttrykk som bærer verket videre utover min egen intensjon, og gjør det også til sitt. En virkelig medskapende musiker!

Jeg er takknemlig for Fredriks initiativ til bestillingen av komposisjonen for OFO. Det er et stort privilegium å få verket fremført av et så enestående symfoniorkester som OFO. På denne innspilling er jeg også utrolig glad over å ha Christian Eggen som dirigent. En stor takk også til produsent Vegard Landaas, lydtekniker Thomas Wolden og LAWO Classics.

Fredrik Fors uroppførte *Chronotope* 21. januar 2016 i Konserthuset i Oslo, med OFO og dirigenten Han-Na Chang.

BJØRN KRUSE ABOUT CHRONOTOPE

The title *Chronotope* is a term used by the Russian literary philosopher Mikhail Bakhtin (1895-1975) to describe how an awareness of time and space (*chronos* and *topos*) is represented in language and discourse. I find that the term also naturally applies as a model to the experience of temporal and spatial dimensions in musical "discourse", where the immediate memory of events in the past, and the expectations of events in the future, fills and enriches the moment of listening. Music creates its own chronotope, a spacious 'now', colored by the sensory perception of a past, present, and future.

The work is dedicated to my wife, music therapist and researcher, Karette Stensæth. She wrote about Bakhtin in her doctoral thesis, *Musical Answerability* (2008), where Bakhtin's dialogical model contributes to an understanding of the significance of participation in musical experience. The dialogue is filled with all that the participants bring into it of past experiences, expectations of the future, and the awareness of being present in the 'now'.

The collaborative efforts of soloist Fredrik Fors, conductor Christian Eggen and the Oslo Philharmonic Orchestra excellently work in bringing out the work's conceptual intention and musical character. Fredrik embodies all that I could ever wish for in a soloist. He possesses a perfect virtuoso technique along with a beautiful, lyrical clarinet sound; he fuses these qualities into a powerful and intense expression that elevates the work beyond my dreams and creates a convincing ownership to the performance. Truly a co-creative music artist!

I am thankful for Fredrik's initiative in commissioning the work for the Oslo Philharmonic. It is a great privilege to have a composition performed by such an excellent orchestra. On this recording, I am also so honored and happy to have Christian Eggen as conductor. A huge thanks to all, not least to producer Vegard Landaas, sound engineer Thomas Wolden, and LAWO Classics.

Fredrik Fors premiered *Chronotope* on January 21, 2016, at the Oslo Concert Hall, with the Oslo Philharmonic and conductor Han-Na Chang.

FREDRIK FORS OM CHRONOTOPE

Proessen fra bestillingen av *Chronotope* frem til urfremføring og innspilling har vært meget spennende og berikende for meg. Jeg er takknemlig for det fine samarbeidet med Bjørn, som på et tidlig stadium viste fragment og utkast fra partituret for å diskutere og eksperimentere omkring tekniske og instrumentelle muligheter.

Resultatet er en meget virtuos solostemme som utfordrer solisten helt til instrumentets grenser og som fremfor alt krever ekstrem dynamisk kontroll og fleksibilitet. Klarinetens høye register er utvidet til e^{'''} og går ofte i konserten over c^{'''} som vanligvis ansees som grense, noe som gir ekstra farge til solostemmen.

Jeg beundrer sterkt Bjørns umiskjennelige tonespråk og den fargerike orkestreringen i *Chronotope*.

FREDRIK FORS ABOUT CHRONOTOPE

The process from commissioning *Chronotope* to the premiere and recording has been very exciting and rewarding for me. I am thankful for the great cooperation with Bjørn, who at an early stage showed me fragments of the score to discuss, and experiment around different technical and instrumental possibilities.

The solo part challenges the soloist to the very limit of the instrument and requires great virtuosity and above all extreme dynamic control and flexibility. The high register is extended up to an altissimo e^{'''} and often, throughout the concerto, moves above the usually considered limit of high c^{'''}, which adds colour to the solo part.

I truly admire the originality of Bjørn's music and his colourful and skillful orchestration in *Chronotope*.

BJØRN KRUSE KOMPONIST

Bjørn Kruse (født 1946 i London, England) studerte ved UCLA, California, og Norges musikkhøgskole i Oslo, hvor han har undervist fra 1976 og ble professor i komposisjon i 1997. Siden 2013 er han professor emeritus. Han har en verkliste på mer enn 150 verk, fra kor- og kammermusikk til større orkesterverk og operaer. I tillegg til å komponere og forelese om kunstfaglige temaer er han også billedkunstner. De siste større utstillingene av malerier var ved Galleri Albin Upp i 2009 (*Chaos and Order*) og 2010 (*Time and Space*). Hans siste bok er *Thinking Art – An Interdisciplinary Approach to Applied Aesthetics*, utgitt i november 2016.

www.bjornkruse.com

BJØRN KRUSE COMPOSER

Bjørn Kruse (born 1946 in London, England) studied at UCLA, California, and the Norwegian Academy of Music in Oslo, where he taught from 1976. He became Professor of Composition in 1997 and is today Professor Emeritus. His list of works numbers more than 150, from chamber and choral music to larger orchestral works and four operas. In addition to composing and lecturing on fine arts topics, he works with painting, having had his latest major exhibitions at Galleri Albin Upp in Oslo, in 2009 (*Chaos and Order*) and 2010 (*Time and Space*). His latest book is *Thinking Art – An Interdisciplinary Approach to Applied Aesthetics*, released in November 2016.

www.bjornkruse.com

FREDRIK FORS KLARINETT

Fredrik Fors er en av Skandinavias ledende klarinettister. Han er siden 1995 alternerende soloklarinettist i Oslo Filharmoniske Orkester og er i tillegg meget etterspurt som solist og kammermusiker.

Fors debuterte som solist i 1989 med Helsingborg Symfoniorkester i B.H. Crusells klarinettkonsert op. 5. Han har siden vært solist med bl.a. Oslo-Filharmonien, Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm, Østerriksk Radios Orkester(ORF), Norrköpings Symfoniorkester, Tampere Filharmoniske Orkester, Presidential Orchestra of Istanbul, Orchestre National de Lille og Gävle Symfoniorkester.

Som kammermusiker har Fors blitt invitert til festivaler over hele verden og er i tillegg soloklarinettist i Det Norske Kammerorkester.

I 1993 mottok han Juventusprisen fra Europarådet og Fondation Claude Nicolas Ledoux.

Fors har tidligere CD-utgivelser for Harmonia Mundi og 2L sammen med pianist Sveinung Bjelland.

Han studerte med Sölve Kingstedt ved Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, der han i 1996 mottok Solistdiplom. Fors underviser ved Norges musikkhøgskole og har holdt mesterklasser over hele verden.

FREDRIK FORS CLARINET

Fredrik Fors is one of Scandinavia's leading clarinetists. In addition to being a soloist and chamber musician Fors has held the position of co-principal clarinetist of the Oslo Philharmonic since 1995.

Fors made his debut as a soloist in 1989 with the Helsingborg Symphony Orchestra in a performance of the Concerto Op. 5 by B.H. Crusell. Since then he has performed as a soloist with many orchestras including the Oslo Philharmonic, the Royal Stockholm Philharmonic, Vienna Radio Orchestra (ORF), Norrköping Symphony, Tampere Philharmonic, Presidential Orchestra of Istanbul, Orchestre National de Lille and the Gävle Symphony.

Fors is an active chamber musician and has performed at festivals around the world, and he is also solo clarinetist of the Norwegian Chamber Orchestra.

In 1993 Fors received the Juventus Prize awarded by the Council of Europe and Foundation Claude Nicolas Ledoux.

He has previously recorded two recital CDs for the Harmonia Mundi and 2L labels together with pianist Sveinung Bjelland.

Fors studied at the Royal Academy of music in Stockholm with Sölve Kingstedt receiving his Soloist Diploma in 1996. He currently teaches at the Norwegian Academy of Music and has held masterclasses all over the world.

OSLO FILHARMONISKE ORKESTER

Den 27. september 1919 satt et helt nytt orkester på podiet i Logens gamle festsal for å gi sin første offentlige konsert. Dirigent Georg Schnéevoigt ledet gripende fremførelser av Edvard Griegs klaverkonsert og Christian Sinding's første symfoni. Etter 40 år med vekslende tilbud hadde den norske hovedstaden omsider fått det den fortjente. Filharmonisk Selskaps Orkester var et faktum.

I de åtte månedene som fulgte, ga Filharmonien 135 konserter, de fleste for fulle hus. Orkesteret mestret den lidenskapelige Mahler, den skimrende Debussy og den fremadstormende Nielsen. Verdensberømte gjestedirigenter innfant seg snart, og ble betatt av orkesterets ungdommelighet og entusiasme. Igor Stravinskij og Maurice Ravel kom på besøk, og orkesteret fikk topptrening i den aller nyeste musikken. Sibelius og Nielsen dirigerte egne verk – nyheter den gangen. Etter hvert monterte Norsk rikskringkasting sine mikrofoner, og orkesteret kunne formidles til hele Norge.

Gjennom et halvt århundre vokste orkesterets renomme jevnt og trutt. Så, i 1979, for-

andret det seg for alltid. En ung latvier kom til Norge, tok orkesteret fra hverandre gruppe for gruppe og satte det sammen igjen til en finstilt mekanisme med helt ny drivkraft. Under Mariss Jansons' ledelse ble Filharmonien en rival for de store filharmoniske orkestrene i Wien, Berlin og New York. Snart spilte det overalt, fra San Francisco til Salzburg, fra Lisboa til London. Hjemme i Oslo fikk de sin første faste og moderne konsertsal. I 1983 spilte orkesteret inn Tsjajkovskijs symfoni nr. 5, en mastertape som fikk Chandos til å inngå innspillingskontrakt for alle Tsjajkovskijs symfonier, og disse ble referanseinnspillinger verden over. I 1986 inngikk EMI sin største orkesterkontrakt noensinne, som sikret at en hel verden kunne nyte den rike, organiske klangen fra Oslo-Filharmonien.

Og verden lytter fremdeles, tre tiår senere. Oslo-Filharmonien holder ved like sin evne til nyoppdagelse og sansen for finesser. Under Jukka-Pekka Sarastes ledelse vide-reforedlet de den tyngden og dybden som Jansons hadde innpodet; med sin nye leder Vasily Petrenko arbeider de på høyeste nivå med detaljer og stil. Orkesteret fortsetter å krysse kloden, men samtidig har det aldri følt seg mer hjemme. Konsertseriene i Oslo tilbyr

musikklivets beste utøvere på dirigent- og solistplass. Konserter utendørs tiltrekker seg titusener; utdannings- og formidlingsprogrammer skaper relasjoner til nye grupper. Om to år skal Oslo feire 100-årsjubileet til Oslo-Filharmonien, topporkesteret som byen fortsatt fortjener.

THE OSLO PHILHARMONIC

On 27 September 1919, a new orchestra took to the stage of the old Logan Hall in Oslo to give its first public concert. Conductor Georg Schnéevoigt presided over thrilling performances of Edvard Grieg's Piano Concerto and Christian Sinding's First Symphony. After forty years of making-do, the Norwegian capital had at last got the orchestra it deserved. The Oslo Philharmonic was born.

In the eight months that followed, the Oslo Philharmonic gave 135 concerts, most of which sold out. It tackled passionate Mahler, glistening Debussy and thrusting Nielsen. Soon, world famous musicians were coming to conduct it, relishing its youth and enthusiasm. Igor Stravinsky and Maurice Ravel visited Oslo to coach the musicians through brand new music. National broadcaster NRK began to hang microphones at the orchestra's concerts, transmitting them to the whole of Norway.

Over the next half-century, the Oslo Philharmonic's reputation grew steadily. Then, in 1979, it changed forever. A young Latvian arrived in Norway, taking the orchestra apart section-by-

section, putting it back together a finely tuned machine with a whole new attitude. Under Mariss Jansons, the orchestra became a rival to the great Philharmonics of Vienna, Berlin and New York. It was soon playing everywhere, from Seattle to Salzburg, Lisbon to London. Back home in Oslo, it got a modern, permanent concert hall of its own. In 1986, EMI drew up the largest orchestral contract in its history, ensuring the world would hear the rich, visceral sound of the Oslo Philharmonic.

Three decades after that, the world is still listening. The Oslo Philharmonic retains its spirit of discovery and its reputation for finesse. Under Jukka-Pekka Saraste it cultivated even more the weight and depth that Jansons had instilled; under new Chief Conductor Vasily Petrenko, it works at the highest levels of detail and style. Still the orchestra travels the globe, but it has never felt more at home. Its subscription season in Oslo features the best musicians in the business. Outdoor concerts attract tens of thousands; education and outreach programmes connect the orchestra with many hundreds more. In two years' time, the thriving city of Oslo will celebrate 100 years of the Oslo Philharmonic, the first-class orchestra it still deserves.

CHRISTIAN EGGEN DIRIGENT

Dirigenten, komponisten og pianisten Christian Eggen er en av de mest innflytelsesrike skikkelsene i norsk musikk. Hans aktiviteter omfatter samtidsmusikk, genreoverskridende prosjekter, installasjoner, dramaproduksjoner for radio og tv, film, teater, jazz, opera og klassisk musikk.

Som dirigent er han kjent som en av Europas fremste tolkere av samtidsmusikk, og han har jobbet tett sammen med komponister som Morton Feldman, John Cage og Helmut Lachenmann. Som kunstnerisk leder for Oslo Sinfonietta har han vært med på å utvikle det norske sinfonietta-repertoaret siden 90-tallet. Han opptrer regelmessig i Europa med ensembler som Ensemble MusikFabrik og Ensemble InterContemporain, og han arbeider med orkestre som Oslo Filharmoniske Orkester, Orchestra Filarmonica della Scala i Milano og Royal Philharmonic i London.

Christian Eggen har skrevet musikk for et stort spenn av besetninger. Hans første opera *Franz Kafka Pictures* fikk sin premiere ved

Den Norske Opera høsten 2013, mens deler av verket har vært fremført siden 2009.

Som pianist er Eggen internasjonalt anerkjent for sine tolkninger av Mozart og Carl Nielsen – sistnevnte er presentert på innspillingen *Carl Nielsen: Piano Music* på plateselskapet Victoria.

Christian Eggen deltar på en lang rekke innspillinger innen alle aspekter av sitt omfattende musikalske virke. Han var festspillmusiker under Festspillene i Bergen i 2007, og ble utnevnt til Kommandør av St. Olavs Orden for sitt arbeid med samtidsmusikk i Norge og internasjonalt.

CHRISTIAN EGGEN CONDUCTOR

Conductor, composer and pianist Christian Eggen is one of the most influential figures on the Norwegian music scene. His field of expertise ranges from contemporary music via genre-merging projects, installations, television and radio drama productions to film, theatre, jazz, opera and classical music.

As a conductor, he is known as one of Europe's finest interpreters of contemporary music and has worked closely with composers such as Morton Feldman, John Cage and Helmut Lachenmann. As artistic director of the Oslo Sinfonietta, he has developed the Norwegian sinfonietta repertoire since the nineties, and he regularly appears on the European contemporary music scene with groups such as the Ensemble MusikFabrik and Ensemble InterContemporain. He has worked with orchestras including the Oslo Philharmonic Orchestra, the Orchestra Filarmonica della Scala in Milan and the Royal Philharmonic in London.

He has written music for a vast range of formations and settings. His first opera, the

Franz Kafka Pictures, received its complete world premiere at the Norwegian National Opera in the autumn of 2013. Sections of the opera have been performed since 2009.

As a pianist, Christian Eggen has gained international acclaim for his interpretations of Mozart and the Danish composer Carl Nielsen, as featured on the recording *Carl Nielsen: Piano Music* on the Victoria Label

Christian Eggen appears on a great number of recordings within all aspects of his wide musical horizons. He has been principle featured performer at the Bergen International Festival, and in 2007 he was appointed Commander of the Royal Norwegian Order of St. Olav for his work with Norwegian and international contemporary music.

RECORDED IN OSLO CONCERT HALL, 6-9 JUNE 2016

PRODUCER: VEGARD LANDAAS

BALANCE ENGINEER: THOMAS WOLDEN

EDITING: VEGARD LANDAAS

MASTERING: THOMAS WOLDEN

BOOKLET NOTES: BJØRN KRUSE / FREDRIK FORS

BOOKLET EDITOR: HEGE WOLLENG

COVER DESIGN: ANETTE L'ORANGE / BLUNDERBUSS

COVER PAINTING: BJØRN KRUSE

ARTIST PHOTO (KRUSE): KARETTE STENSÆTH

ARTIST PHOTO (FORS): PÅL SOLBAKK

ARTIST PHOTO (OFO): TRYGVE INDRELID

ARTIST PHOTO (EGGEN): TOM SANDBERG

THIS RECORD HAS BEEN MADE POSSIBLE WITH SUPPORT FROM:
ARTS COUNCIL NORWAY

LAWO
CLASSICS

LWC1129
© 2017 LAWØ | © 2017 LAWØ CLASSICS
WWW.LAWO.NO

The artwork is an abstract composition featuring three horizontal, wavy, organic forms. The top form is primarily yellow and green with some brown and blue accents. The middle form is a vibrant magenta/pink with some blue and white highlights. The bottom form is a mix of blue, green, and white with some red and brown. These forms are set against a light beige background. A semi-transparent white rectangular box is overlaid on the middle form, containing text.

BJØRN KRUSE (*1946)
CHRONOTOPE

01. PART 1 - 11:46
02. PART 2 - 13:55
03. PART 3 - 19:47